

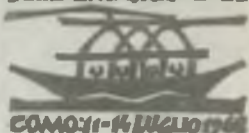
GYULAI LIVIUSZ linoleummetszete

1968 DECEMBER

KISGRAFIKA ÉRTESÍTŐ

XII. NEMZETKÖZI EX LIBRIS KONGRESSZUS

XII CONGRESSO
INTERNAZIONALE
DELL'EXLIBRIS GIFE

Az osztrák ex libris társaság, az Ö.B.G. 1949-1951. évi 38. évkönyvében vetette fel ing. dott. Gianni Mantero az ex libris kongresszusok eszméjét, mely a világ ex libris gyűjtőinek és művészeinek találkozását hivatott megvalósítani. Ez a gondolat hamarosan valósággá vált és 1953. augusztus 7-9-ig került megrendezésre az első ex libris kongresszus az osztráki Kufsteinben. Az azóta megrendezett 12 kongresszus a nemzetközi ex libris élet tizenkét fontos állomása volt. A résztvevők állandóan növekvő száma, újabb és újabb országok bekapcsolódása, a mindig gazdagabb tartalmu kiadványok nyilvánvalóvá tették az elgondolás helyességét. Az eddigi kongresszusok legkiemelkedőbb eredménye a F.I.S.A.E.-nak, az ex libris barát társaságok nemzetközi szövetségének megalapítása volt. A szövetség első elnöke az 1966-68. évi periódusra a gondolat felvetője, ing. dott. Gianni Mantero lett.

Mi sem természetesebb, hogy az előzmények után a Comóban megrendezett XII. Nemzetközi Ex libris Kongresszus iránt az egész világ gyűjtői és művészei körében a legnagyobb érdeklődés nyilvánult meg. A vonzóerő oroszlánrésze Mantero doktor személyével kapcsolatos, de vonzott a varázsos hely, a gyönyörű Como és a Como-i tó, vagy Lario, a rómaiak Larius tava. A kongresszus ülésének, kiállításainak, találkozásainak színhelye a város központjától mintegy két kilométerre fekvő Villa Olmo volt. Az Odescalchik, Raimondik egykori palotája lényegében 1789-ben nyerte el Simone Cantoni tervei szerint mai formáját. A Como környéki táj szerves részévé vált és többször volt történelmi találkozók színhelye. Napoleon és Garibaldi is megfordultak itt. 1924. óta a város tulajdona és színhelye különböző kulturális eseményeknek, kiállításoknak és kongresszusoknak.

A XII. kongresszus eseményeinek sora az 1968. július 11-én a Como melletti Cernobbio-ban kezdődött, ahol a comói Rotary Club a Villa d'Este-ben vendégül látta a külföldi delegációk vezetőit. Ugyanaz nap délután 3 órakor a Villa Olmóban volt a F.I.S.A.E. delegátusok ülése. A Kiszrafika Barátok Körét /taglétszámunk a rányában/ két delegált képviselte, e sorok írója és Fery Antal grafikusművész. Mantero doktor beszámolt a F.I.S.A.E. eddigi ténykedéséről, majd sor került a minket magyarokat annyira érdeklő kérdésre: a XIII. kongresszus helyének kijelölésére. Már korábban írásban is előterjesztett javaslatunkat szóban is megismételtük. A szavazás eredményét boldog örömmel közölhetjük: a delegáltak egyhangulag elfogadták Körünk javaslatát, hogy az

1970. évi Nemzetközi Ex libris Kongresszust Budapestten tartták meg. Hozzá kell még tennünk, hogy a döntés a felénk irányuló leg-melegebb rokonasenv-nyilvánítás közepette történt meg.

Délután került sor a kongresszus résztvevőinek találkozására. Az üdvözléseket cocktail követte. A kongresszus mintegy 260 résztvevője között a grafikusművészet számos kiválóságát láthatuk: a rendezőbizottságban is tevékenykedő Aldo Galli, Italo Zetti, Tranquillo Marangoni, Giulio Cisari, Diego Donati, Pier Luigi Gerosa, Gian Luigi Ubaldi /az ő comói témájú fametszetei díszítették a részvételi jegyeket tartalmazó kis mappát is/, - francia részről Daniel Meyer professor, Michel Jamar, Francois Rohmer, - Barcelonából Elfi Osiander, kinek finom rézkarcai kevéssé ismertek gyűjtőink előtt; - Belgiumból Mark Severin professor, az Acket házaspár: Désiré Acket és Nelly Degouy, a holland Pam G. Rueter, Németországból a fiatal Norbert Ott, ki nemcsak művésze, hanem teoretikusa is az ex libris művészetnek, Karl Blossfeld, Hermann Huffert, Ausztriából Toni Hofer, Ottmar Premattaler, Roland Koweda, Csehszlovákiából Emil Kotrba, Lucmila Jirincová és Josef Liesler, Lengyelországból Alina Kalczynska Wojciech Jakubowski és Tadeusz Przytkowski, ugys mint ex libris művész, továbbá az Egyesült Államokból Peter Fingesten, a neves német grafikus Michel Fingesten fia, ki maga is készít ex libriseket, emelték jelenlétükkel a találkozó élményszerűségét. A 12 tagu magyar küldöttségnek négy kiváló grafikusunk is tagja volt: Diskay Lenke, Kopasz Márta, Pery Antal és Varga Nándor Lajos wttek részt a kongresszuson. A gyűjtők népes táborából itt csak a nálunk is járt és annyira a szívünkhöz nőtt Pfister házaspárt, H. A. Jansent, a csupa energia Nerone Santagiulianát, no meg a magyarul tökéletesen beszélő ljubljani Dagmar Nováčeket ragadjuk ki. A budapesti kongresszussal kapcsolatban számosan fejezték ki örömeiket és rokonasenvüket, jótanácsokkal láttak el és ígéretet tettek, hogy feltétlenül el fognak jönni. Legtöbben azt szerették, ha nem nyáron, hanem ősszel, szeptember elején lenne a kongresszus. Művészeink ex librisei a csere során nagy közkedveltségnek örvendtek. Sokan beszéltek arról a súlyos veszteségről, ami Drahos István halálával érte ex libris művészetünket.

MEMO WOLF /Ulaszország/ és JUHANN NALLA
/Németország/ Innotaxete

XII. EX LIBRIS KONGRESSZUS COMO

VARGA NÁNDOR
LAJOS
fametszete

A résztvevők között kiosztott kongresszusi kiadványok talán minden addigi kongresszus anyagát felülmúlták. Legnagyobb érdekesség a P.I.S.A.K. "Artisti dell'exlibris" /Az ex libris művészei/ című kiadvány-sorozatának I. kötetét fogadta, mely 17 ex libris művészt ismertető tanulmányokat, önéletrajzokat és 10-10 eredeti ducrói nyomott vagy oeragsztott ex librist tartalmazott. Magyar részről e kötetben Semsey Andor ismertette Fery Antal ex libris művészetét. Mind tartalmilag, mind nyomdatechnikailag értékes ajándék volt a comói Kereskedelmi és Iparkamara támogatásával kiadott, 16 eredeti fametszetet és rézkarcolt tartalmazó "il lago di Como" mappa. Sajnos, a magyar mappa nem érkezett meg időben, s így azt csak utólag tudjuk a résztvevőknek megküldeni. Mappánk sorsában osztozott a csehszlovák tárnyegyesület kiadványa is...

Julius 12-én, d.é. 10 órakor Como város polgármestere és Mantero doktor beszéde nyitotta meg hivatalosan a kongresszust. Ezután került sor az ugyancsak a Villa Olmoban megrendezett három kiállítás megnyitására. A Nemzetközi Ex libris Kiállítás bevezetője 6 olasz művész postumus kiállítása volt. Adolfo De Carolis, aki a fametszeti ex librist tartotta legméltóbbnak arra hogy könyvbe kerüljön, tá. itványai, Antonello Moroni és Bruno da Osimo /Bruno Marilli/, Bruno Bramanti, a kis méretek nagy mestere, Raoul Dal Molin /Graziosa rézkarcai és Alberto Martini különböző technikájú lapjai/ képezték a vizszatekintés anyagát. A mai ex libris kiállítását (Самостоятелъ) vezette be 30 művész 246 lapjával. Ausztriából 16 művész 114 lapja szerepelt /a Gossmann-iskola viruló továbbélését két művész lapjai bizonyítják/, Belgiumot 10 művész 75 lapja képviselte, Kanadából az észak származású Abel Lee ex libriseti, Csehszlovákiából 29 művész 254 lapja /közöttük J. Mesler 30 ex libriset/, Dániából 3 művész 15 műve /Franciaországból 8 művész 36 ex libriset, a két Németországból együtt 24 művész 138 műve volt látható. Angliát George Mackley és Reynolds Stone konzervatív, gondosan metszett fametszetei képviselték, Hollandiából 10 művész külte be lapját. Portugáliát Antonio Pais Pereira rézkarcsai képviselték /kár, hogy a portugál gyűjtőktől nem ilyen cserelapokat kapunk/, Spanyolország 10 kiállító művésze közül, kik 52 ex librist mutattak be, nyolc

barcelonai, élükön a katalán Gelaberttel /ejted: Zselabert/; magyar művészeink: Bordás Ferenc, Diskay Lenke, Drahos István, Fery Antal, Füle Mihály, Gál Ferenc, Kékesi László, Kopasz Márta, Menyhárt József, Nagy Á. Dániel, Nagy Arisztid, Tempinszky István, Vertel József és a kellemes meglepetésként a hazaiakkal együtt kiállító Buday György /London/ összesen 59 lappal szerepeltek. /Megjegyzendő, hogy a kiküldött anyagunk mennyiségét érthetetlenül csökkentették és nem egészen szerencsés módon válogatták ki./ A Szovjetunió 13 művészeinek 94 ex librise közül kiemelkednek Kalasznyikov lapjai, melyek a nyugati gyűjtők körében mind nagyobb népszerűsége tesznek szert. Új jelenség Jugoszlávia bekapcsolódása /2 művész 13 lapja/. A legnagyobb anyaggal Lengyelország jelentkezett: 30 művész 291 lapja bebisonyi totta, hogy a lengyel ex libris művészet est az előkelő helyet megérdemli. Japán lepkefarokasága anyaga zárta be a sort: 43 /1/ művész több mint 100 színes fémetszete. A szép kiállítású /bár szövegében sokszor hibás / katalógust 102 illusztráció kísérte. közöttük Tempinszky István, Fery Antal, Drahos István és Diskay Lenke egy-egy ex librisének reprodukciója.

Külön terem mutatta be a három kongresszusi pályázatra érkezett műveket. Az elnyert díjakról hivatalos közlést nem hallottunk, csupán a kiállított ex librisek felirataiból értesül-

J. BATTERMANN /Hollandia/ és
T. MARANGONI /Olaszország/ fémetszete

tünk a döntésről: a Biblioteca Rosasco I. díját Anatolij Kalasnyikov, a kongresszusi ex libris I. díját W. Jakubowski, a II.-at a szovjet-litván Vincas Kisaraukas nyerte. Legnagyobb népszerűsége a gasztronómiai témájú ex libriseknek volt. Az I. díjat Gelabert háromszínű fametszete, a II.-at J. Liesler lapja, a III.-at Diskay Lenke kétszínű fametszete nyerte. Ez a díj nemcsak a művész, hanem a magyar grafikusművészet megbecsülését is jelenti.

A modern grafikai kiállításnak is volt magyar vonatkozása Diskay Lenke két műve képviselte országunkat a színvonalas, nagy részben absztrakt anyagban. A harmadik kiállítás a bibliofileknek nyújtott nagy gyönyörűséget, a modern illusztrált könyveket bemutató, nyomdatechnikailag is művészileg kitűnő anyaggal.

Ugyanaznap délután Como városát tekintettük meg, vezetőik kíséretében. A comói dóm még a műemlékekben dugaság Olaszországban is kiemelkedő helyet foglal el, de a többi műemlék is figyelemre méltó alkotás. A nagy comói fizikus, Volta emlékeit egy templomszerű épület őrizi a tó partján. Este a Grand'Hotel Villa d'Estében volt a gálavacsora. A pohárköszöntők során szeretettel hívtuk a világ grafikusművészeit, gyűjtőit és grafika-barátait Budapestre, az 1970. évi XIII. Nemzetközi Ex libris Kongresszusra.

Julius 13-án délelőtt sétahajózás volt a comói tavon. A végcél Tremezzóban a Villa Carlotta volt, melyet gyönyörű park övez. Délután előadás, csere és tombola töltötte ki a napot.

Julius 14-én autóbusszal mentünk Milanóba, ahol megtekintettük a várost, a Sforza-kastély gyűjteményeit és Leonardo Utolsó vacsoráját.

Délután Mantero doktor Como közelében lévő Stomai-i vil-lájában látta vendégül a kongresszus résztvevőit. A magasan fekvő villa teraszáról gyönyörű kilátás nyílik a tóra. Az utolsó napon a szép napsütéses időt felhők, majd záporos váltotta fel s az ég dörgése mintha bucsudölvővé lett volna... Közben le-szállt az est, kigyulladtak a fények a comói tó egész környékén s eljött a bucsuzás pillanata. Utolsó készsorítások, ölelések és az elváláskor: Arrividerci, au revoir, auf Wiedersehen, fins a reveure, na shledanou, do widzenia, viszontlátásra Budapestten!

Semsey Andor

W. BARYLSKI /Lengyelország/ és R. ROVEDA /Ausztria/ fametszete

FRANCIA EX LIBRIS MŰVÉSZET

Franciaország mindig jó talaja volt a grafikának és a könyvművészetnek. A fejlődés vonala azonban nem egyenletes, a csúcspontokat hullámvölgyek szakítják meg. Ez a megállapítás érvényes a francia ex libris történetére is. Ha a mai, csereforgalomban lévő francia ex libriseket nézzük, gyakran megecsik, hogy az ingyengyűjtő csalódottan forgatja a küldeményt. De a sablonos témájú, kevés egyéni ízt mutató tömegprodukciónak mellett megtaláljuk a részletszűz, rézkarc és fametszés igazi remekeit is. Ez a kis összeállítás az első magyar kísérlet arra, hogy a mai francia ex libris művészekről rövid tájékoztatást adjon.

Bár a jelenről beszélünk, pár szóval utalnunk kell a múlt-ra is. Az első ismert, évszámmal ellátott francia ex libris Charles d'Alboise, Autun püspökéé: kis tipografikus lap 1574-ből. A XVII. század közepéig, mint egész Európában általában, a francia ex librisek is címeresek voltak. A könyveknek ex libris-sel való megjelölése nehezen vert gyökeret Franciaországban, ami annál különösebb, mert a bibliofília hazája éppen Franciaország. A XVIII. században azonban Franciaország veszi át a vezetőszerepet Németországtól az ex libris művészet terén. A címereknek ekkor már alárendelt szerepe van. Ekkor ex libris művészei között olyan nevek szerepelnek mint P. Boucher, Moreau le Jeune, Grave-lot. A francia forradalom a francia ex libris klasszikus korának végét is jelentette, a XIX. század bő termésében kevés a remek-mű. Ezt követte az ex libris századvégi reneszánsza. A fejlődés vonalát két ízben is megszakította a világháború. A mai francia ex libris élet egyik központja Nancy, itt székel a francia ex libris gyűjtők egyesülete, az A.F.C.E.L. és számos ex libris művész működik itt. Feloszló hangszúlyozni a következő felsorolás hézagos, hiányos voltát. De talán ilyen formában is szolgálatot tud tenni gyűjtőinknek.

Francois d'AQUIN grafikus és festőművész, sz. 1909.május 18. Saint-Mihiel. Művészeti tanulmányait Nancyban és Párizsban végezte. Ex librisai fametszetek.

Keré BARANDE az idősebb nemzedékhez tartozik, az École A.B.C.-t végezte Párizsban. Nagyszámú fametszeti ex libris került ki kezéből. Perpignanban él.

Robert CAMI grafikusművész, a párizsi Képzőművészeti Főiskola tanára. Ex librisai részletszűz és fametszet technikával készülnek. Szerepelt a II. Malborki Biennálén is.

Jean CHIÈZE grafikusművész, könyvillusztrátor. Fametszeti ex libriseket készít, St. Cloudban él.

Albert DECARIS grafikusművész /Párizs/ exlibrisai részletszűz.

Geneviève GRANGER szobrászművésznő Párizsban működött meghalt 1967-ben. Ex librisai fametszetek és klisék.

A
B
C

GG

Charles FAVET grafikusművész, ny. tanár, sz. 1899. május 30. Champenois de Reims. Troyes-ban él. Eddig több mint 400 ex librist készített, melyek nagy többsége fametszet. Kedveli a többszínű lapokat.

Albert HAEFFELI svájci születésű amatőr grafikus. Már gyermekkorában Metze került. Klisé ex libriseinek loo körül van a száma.

André HERRY mérnök, műgyűjtő, amatőr grafikusművész, sz. 1899. Artois, meghalt 1967. április 8. Mintegy loo lapducmetszet került ki kezéből. Nevéhez fűződik a XI. Ex libris Kongresszus megszervezése Párizsban.

Ernest HUBER sz. 1910. január 12. Haguenau /Strasbourg-tól északra/. Tanulmányait Strasbourgban és Lipsében végezte. 1935 óta a strasbourgi egyetem orvosi fakultásán működik mint grafikusművész. Eddigi munkássága több mint 120 ex libris és számos alkalmi grafika, melyeket gondos fametszet-technikával készít

Michel JAMAR grafikusművész sz. 1911. Meuse a Bar-le-Duc. Nagypja nyomdájában ismerkedett meg a fametszéssel. Művészeti tanulmányait Nancy-i Képzőművészeti Akadémián végezte, de hogy függetlenebbül élhessen a művészetnek, megszerezte a fogorvosi diplomát is. A grafika minden ágát műveli, ex libris előleg fametszetek és rézmetszetek. Nancy-ban él.

André LEGRAND grafikusművész és díszítőfestő, a Nancy-i Képzőművészeti Akadémiát végezte. Meghalt 1947-ben. Ex librisei fametszetek.

Valentin LE CAMPION orosz származású grafikusművész. sz. 1903., meghalt 1952. októberében. Mesterei Kravcsenko és Favorazkij voltak. Számos könyvet is illusztrált. Műveinek katalógusát E. Strens állította össze.

Alain LOUIS autodidakta grafikus, sz. 1914. Lunéville. Ex librisei fametszetek.

Robert LOUIS grafikusművész és heraldikus, sz. 1902. meghalt 1965. Ex librisei kliééről készültek.

Louis MAECHLER autodidakta grafikus, sz. 1928. Strasbourg. Ex librisokat 1953. óta készít, melyek főleg fametszetek.

Jocelyn MERCIER grafikusművész, sz. 1926. március 7. Saumur. St.Cloud-ban él. Ex libriseket 1956. óta készít. Fametszetű, linó és kis számban rézkarc ex libriseinek száma meghaladja a kétszázat. Az utóbbi időben felhagyott az ex libris művészettel.

Daniel MEYER szobrászművész tanár. sz. 1908. Mulhouse. Művészeti tanulmányait Strasbourgban végezte. 1935. óta több mint másfélszáz fametszetű ex librist és számos újvívi lapot készített. Ujabbán kedveli a betűs ex libriseket. A "L'Ex libris Français" folyóirat szerkesztője; Nancy-ban él.

A
H
e
m
j
AL
W
B
M
M
R

Edmond des ROBERT grafikusművész, a Musée Lorrain volt konzervátora, az A.F.C.E.L. alapítója és elnöke sz. 1877., meghalt 1955. Nancy-ban. Mintegy 75 klisé és linómetszetű ex libris maradt utána.

RE

Francois ROHMER grafikusművész. ny. ezredes, sz. 1905. Selestat, Bas-Rhin. A Strasbourg-i Iparművészeti Iskolát végezte. Ex librisei fametszetek. Hellevue-ben él.

FR

Raymond SIMONIN Nancy-ban született 1907-ben. Műbutor-asztalos, a fametszésben autodidakta. 1952. óta foglalkozik grafikával. Számos ex librisén és alkalmi grafikáján kívül meg kell említeni könyvillusztrációit és egyéb fametszeteit, melyeken főleg a gótika re-mekait örökíti meg.

RY

Dr. Théo VETTER orvos, orvostörténész, amatőr ex lib-ris rajzoló /Párizs/. 1937. óta foglalkozik ex libris művészettel. Tanulmányai jelentek meg az orvosi ex librisokról.

THV

Semsey Andor

J. KOKCIEK, D. KOKYK és

A. LEJKAND fametszete

LEA GYARMATI

Nem csak a könyveknek, a grafikáknak is megvan a maguk sorsa. Évekkel ezelőtt egy megejtő szépségű, egyéni hangulatú grafikát kaptam Ausztráliából s a lap alkotójaként Lea Gyarmati szerepelt. Rögön arra gondoltam, hogy egy ismeretlen, messze idegenbe szakadt magyar művésszel hozott össze a véletlen; az ausztráliai gyűjtők és művészek között végzett érdeklődésem azonban eredménytelen maradt. A rejtélyt végül is a pozsonyi nemzetközi zenei témájú ex libris kiállítás /1967/ és annak katalógusa oldotta meg: a kiállításon négy rézkarcolás, illetve akvatinta ex libris szerepelt s a katalógus rövid életrajzát is közölte. Titkos reményem azonban csak részben teljesült, mert személyes közlése szerint magyar származású ugyan, maga azonban már nem beszél magyarul; Olaszországban született, olasz művésznek vallja magát s mint az irodalmi utalások, kiállítási beszámolóik tanúsítják, egyike a mai olasz grafika neves egyéniségeinek. Új hazája ellenére is, egy kicsit így is vér a vénrünkől s mint eddigi művészi eredményei, egyre felfelé ívelő pályafutása bizonyítják, művészetére, személyre egy kicsit mi is büszkék lehetünk.

Lea Gyarmati Torinóban született, 1938. április 25-én. Szülei magyarok. Számára azonban Magyarország már csak gyermekkori mesék csodás birodalma; a szülőföld, a nevelés

mint embert és művészt egyaránt Itália képére formálta. - 1956-ban érettségizett a torinói liceumban, majd a torinói "Albertina" Képzőművészeti Akadémia hallgatója lett, ahol mint festő 1961-ben kapott diplomát, 1958-ban a salzburgi "Internationale Sommerakademie" festőkurzusán vett részt, amelyet Oscar Kokoschka vezetett, 1960-ban pedig ugyanott Slavi Soucek vezetésével litográfiai tanfolyamot végzett. Férje, Francisco Franco, a torinói Képzőművészeti Főiskola mellett működő "Ecole de gravure" professzora s a mai olasz grafika megbecsült művésze. Gyakran szerepelnek közös kiállításokon s ezeken egymásra való hatások, de különbözőségük is egyformán lemérhető.

Lea Gyarmati termékenysége s művészetének rangja első sorban kiállításainak nagy számával mérhető le. Még főiskolás, amikor 1959-ben már kiállít Nuoroban, a II. Fesztivál Biennálén. 1960-61-62-ben a Promotrice Belle Arti kiállításán szerepel Torinóban. Ugyancsak 1961-ben résztvevője a "Premio nazionale di pittura Golfo della Spezia" kiállításának. Ugyanebben az évben szerepel az "Il premio internazionale di pittura Albisola Marina"-n is, ahol metszeteivel a francia követség díját nyeri el. 1963-ban Londonban állít ki a Dryan Galériában. 1964-65-66-ban Milanóban, a Galleria delle Ore-ben megrendezett "Premio nazionale del disegno" részt-

vevője. Kiállításainak következő állomásai: 1964: Milano, Premio Ramazzotti, 1965: Venezia, VI. Biennale dell'incisione italiana contemporanea, Venezia, Ca Giustinian, Mostra della Resistenza, 1966: Venezia, XXXIII. Biennale Internazionale, Krakko, I. Nemzetközi Művészbiennale, 1967: Biella, Művészek Köre, Poznan, Nemzetközi Ex libris Kiállítás, 1968: Roma, Galleria Astrolabio, Venezia, VII. Kortárs olasz grafikai biennálé, Tripoli és Beirut, az A.I.V. kiállítása. Mint hozzám intézett levelében írja, először a XXXIII. Velencei Biennálén találkozott magyar művészekkel s Feledy Gyula alkotásai nagy hatással voltak rá, a Krakói I. Művész Biennálén pedig már több magyar művész alkotásaival is találkozott.

A kollektív kiállítások mellett szép számmal volt már Lea Gyarmatinak egyéni kiállítása is. Ezek közül a 1964. évi torinói /Galleria Stampatori/ és az ugyanebben az évben megrendezett bolognai /Galleria Il Cancellio/, s a két 1967. évi /Sassari: Galleria L'Angolo, Biella: Művészek Köre a nevezetesebbek. Ha az ember végignézi Lea Gyarmati kiállításainak hosszú sorát, amelyek között a legrangosabb olasz- s külföldi kiállítási fórumok is szerepelnek, művészetének közelebbi ismerete nélkül is megállapíthatja, hogy jelentős művésszel van dolga, hisz a nyilvános szereplések gazdag sorozata, az elért díjak stb. nagy multu, idős művészeknek is becsületére válnának.

Lea Gyarmati művészetének jellemzősor festészetére nem kívánunk kitérni, grafikai azonban, amelyek művészetének festményeivel egyenrangu, ha nem éppen elsőlegesebb alkotásai, feltétlenül megérdemlik a közelebbi ismertetést és méltatást. Mondanivalóját leginkább réstechnikájú lapokban

közli a világgal: a technika megválasztásában a festői szem pontok is szerepet játszanak. Lea Gyarmati absztrakt művész, figuratív elemek alkotásaiban legfeljebb csak nyomokban találhatók /ex libriseiben például/; munkáit saját maga is, kritikusa is "absztrakt lirizmus"-nak nevezik. Hogy önvallomásában írja, nem hisz abban, hogy a környezet, a tárgyak realista eszközökkel való visszaadása a művészet egyetlen célja és eszköze /szerte ez a legkönnyebb!/. Művészi hitvallása szerint a művésznek önmagába kell lemerülnie, saját belső hangjait kell lehallgatnia s a jelek, a vonalak figuratív nyelvét belső ritmusra transzponálva kell képpé sűríteni. A fekete vonal a fehér papíron tárgyakká tömörítés nélkül is sokat tud kifejezni s így megvan a művészi értéke. A néző beleérző képességétől függ, hogy ne csak a művész világához férközzön közel, hanem saját érzelmeit is visszahangzani hallja a műalkotásban.

Lea Gyarmati absztrakt rajzainak, rézkarcainak dinamizmusát, könnyed lendületét, hangulati ellentétekből felépített külön világát nem lehet észre nem venni: a maga módján mindenki ben rezonál. Ez a világ tisztán a vonalakra épül, a szürkétől az éjféketéig terjedő vonalak kusza szövevénye csak látszólag formátlan, végző benyomásként szigorú rendű áll össze. Ez az absztrakció a természet legősibb elemeire épül, kozmikus méretű tágitja a teret és a szuggesztív hatású alól azok sem tudják kivonni magukat, akik az absztrakció nem minden útját tudják követni. Művésztének bemutatását szolgáló két illusztrációnk egyike, "A rajz" a Lea Gyarmati-féle "absztrakt lirizmus" iskolapéldája, ex librise pedig, amely a pozsoni kiállításon is szerepelt, amelyet a katalógus reprodukcióban is közölt, amelyet a művésznek később jelen sorok írójának nevére metszett újra, azt bizonyítja, hogy az ex librisben az absztrakció csak a valóság bizonyos elemeinek megőrzésével alkalmas feladata betöltésére.

És végül... Lea Gyarmati ban nem csak egy újonnan fel fedezett ex libris művészt kell üdvözlölnünk, de egy kicsit még mindig magyar művészként is számon kell tartanunk!

Galamboš Ferenc

ILLÉS ÁRPÁD linoleummetszete

A Múcsarnokban nov. 9-től láthatjuk Konecsni György Kossuth-díjas érdemes művésztünk régen várt kiállítását, melyen főleg plakátművészetének egészével és illusztrációival ismerkedhetett meg a néző. Sikere teljesen megérdemelt és ezúton gratulálunk a művésznek. Sok munkában gazdag, termékeny esztendőt kívánunk!

A Magyar Régészeti Művészet történeti és Fremtani Társulat 1968. áprilisában a Kossuth Klubban tartotta szakosztályi ülését, melyen Supka Magdolna "Egyéniségek és irányzatok a jelenkori magyar grafikában" címmel tartott előadást. Az előadás anyagából következő számunkban részletes ismertetőt adunk.

BUÉK

1968

ILLES ÁRPÁD

1968 márciusában a wilhelmshaveni Kunsthalle Picasso, Miro, Moore, Arp és még sok kortáreművész képeinek társaságában mutatta be Illés Árpád festményeit. A kiállítás "A huszadik század művészei" címet viselte és Illés egyedül képviselte hazánkat ezen a tekintélyes művészi seregszemlén. Ezt megelőzően 1967-ben az MSZK két városában rendezték meg egyéni kiállítását. Itthon 1959-ben a Fényes Adolf teremben, 1967-ben pedig a Dorottya utcai kiállítóhelyiségben mutatta be festményeinek gyűjteményét. Korábbi, nagyszámu budapesti és vidéki kiállításának felacrolama nem feladatunk, e cikk csupán a jelentősebbek említésére szorítkozhatott. Kiállításait külföldön és itthon számos elismert sajtókritika követte, s a festő Illés Árpád neve ma jól ismert nemcsak a szakemberek, hanem a közönség körében is.

Kevés szó esett eddig Illés grafikai munkásságáról, bár lítleummettszeteit rendszeresen közlik az irodalmi folyóiratok. A "Látóhatár" cikkén kívül e grafikákról más méltatás még nem jelent meg, s kiállításukra is csak 1968. júniusában került sor először, amikor az Országos Ideg- és Elmegyógyintézet dolgozóinak

* Haita Géza: Illés Árpád lítleummettszetei /Látóhatár 1968. május-júniusi szám/

Művészolgyi klubjában Balla doktor megrendezte iszléses kiállítási katalógus kíséretében azok bemutatóját.

Jelen cikk tehát pótolni szeretné ezt a hiányt, amikor a kisgrafika barátainak és művelőinek táborával egy grafikánként is jelentős festőművészünk szírányu tevékenységét ismerteti.

A hatvan esztendő s művész fősikolás kora óta foglalkozik linoleum metszéssel. Műtermében ma összegyűjtve látható művei 1962. óta készültek. A sokszorosított grafikának egyedül ezt a műfaját kedveli s alkotásainak száma e cikk írásakor meghaladja a 180 darabot. Számra is jelentős ez a mennyiség, főként ha figyelembe vesszük, hogy illés elsősorban festő, akinek az alkotásokra csak a mindennapos pedagógusi munka elvégzése után jut lehetősége.

Linometszeteiben olyan ötletek, gondolatok öltének formát, melyek közlése a műfaj törvényei miatt a festményekben nem lehetséges. "Nálam a téma már anyagban elgondolva öltik fel" - írja egy alkalommal. "Nyilvánvalóan stílusérseken diktálja az egyiket, mint alkalmasabbat, grafikára; a másikat, mert festői mondanivalót tartalmaz, képre". A tenyérsnyi grafikák puritán szín- és formavilága számára kiválóan alkalmas arra, hogy a szellem rezdüléseinek, a művész egy-egy gondolatának kifejezést adjon. Mindest a legegyszerűbb eszközökkel, leegyszerűsített képi világgal mondja el. Egy élőlény vagy tárgy, egyetlen groteszk figura szinte jelképeszerű felvázolása elegendő ahhoz, hogy grafikai lapjában a társadalom fonákságaira rámutasson, csipkésdjön, mosolyra készítette tárgya élénk a sokszor nagyon is szomorú igazságot. Metszeteit a kevéssel sokat mondás jellemzi. Ezekre a törekvéseire utal ez a megnyilatkozása is: "Egy biztosítóttúvel éppogy mindent el lehet mondani, mint egy pihén, vagy a Himaláján keresztül. Az alkotásban nem a tárgy, hanem a mód a lényeges. Egy fűszállal is lehet dörgő beszédet kifejezni."

Alkalmi grafikáit finom humor, gyakran a bölcs önguny teszi megkapóvá. Ünnepi üdvözlő lapjain gyakran jelenik meg a teknős. Így például 1966. évi karácsonyi lapján az ünneplő arkifejezést a teknős páncélját égő gyertyák érdeje díszíti, de jut belőle az állat farkának hegyére is. A művész így ir barátjának kedvesa motívumáról: "A teknősbéka a bölcs meditáció, a csend szimbóluma. Ellenlábasa minden üzleti nyüzsgésnek. Ez az állat nem lustaságból, hanem bölcseségből nem nyúzza, de lát, mindent észrevesz. Ez a művész dolga is... A teknősbékát mondanivalóim szimbólumaként használok." "BUEK 1968" feliratu lapján egyetlen szék az életben elfoglalt pozíció jelképe, felette sugárzó napkorong és a keleti jelképvilág erőt, vitalitást jelentő spirálisa szerepel. Barátaimhoz írt leveleit gyakran írja olyan papírra, amelyre linóról rányomatja egy-egy derűs figuráját, nem egyszer azonban ellenvéleményét, vagy éles kritikáját is kifejező metasztét.

Frank János az ÉS-ben írt cikkében* találóan így foglalja össze Illés művészetét: "Festményei föltétlen festőiek, grafikai markánsan grafikusak". Itt az ideje, hogy a festő után most a grafikus is megismerje közönségünk. Lapjainak kiállítása, műveinek grafikai albumban való közreadása sürgős feladatunk, hiszen Illés Árpád munkássága új színnel gazdagította a magyar grafikát.

dr. Soós Imre

* Frank János: Illés Árpádnál
/Élet és Irodalom, 1968. június 29-1 szám/

KOPASZ MÁRTA

"Sub pondere crescit palma"
/latin közmondás/

Azt a hazánkfiát, aki a század első két évtizedében látta meg a napvilágot, nem nagyon kényeztette el a történelem. Bölcsőjük felett az első világháború ágyai zengtek, fiatalságukat az inség éveit hervasztották, legszebb alkotói éveik egy részét pedig a második világháború vérzivatarára foszlatta semmivé. E generáció igazi élete csak Magyarország újjászületésével kezdődhetett, de idegekben még mindig érzik a halál közelségét, a szívet összeszorító rettenet utórezgéseit. E generáció szülötte Kopasz Márta is, élete és művészete nehéz évek terhét viseli magán s ez a művészetén is rajta hagyta a maga névjegyét.

Kopasz Márta Szegeden született, 1911. okt. 26-án. Ugyanott végezte középiskoláit is és 1930-ban került az Iparművészeti Főiskola grafikai szakára. Tanárai közül Heibing

Ferenc, Simay Imre, Domanowsky Endre és Haranghy Jenő voltak a jelentősebbek; az utóbbi a magyar ex libris tehetséges és szorgalmas művelőjeként is ismert. Főiskolai tanulmányait 1936-ban fejezte be; diplomamunkája – hét fametszetből álló sorozat – a Magyar Iparművészetben is megjelent. Vele egyidőben nem kisebb művészek tanultak a főiskolán, mint Varga Mátyás, Fery Antal és Márk Tivadar. Mindezek művészeti életünknek ma is megbecsült képviselői.

A főiskola elvégzése után – ahol Szeged városa külön ösztöndíjjal támogatta – szülővárosába tért vissza. Hamar barátságot kötött Buday Györgyvel és Bordás Ferencsel, a két kiváló fametszővel és teljes lendülettel kapcsolódott bele Szeged művészeti életébe. Ekkor a plakát volt kedvenc műfaja; a Szegedi Szabadtéri Játékok első plakátja is nevéhez fűződik. 1937. évi ki-

grafikapedagógiai kérdésekben nem egyszer a szakminisztérium is kikérte a véleményét. - 1956-ban azonban, eredményei ellenére, a tanszékvezető tanár személyében beállott változás következményeképpen többedmagával általános iskolához került. 1957. és 1963. között legalsó szintű munkát végzett; művészpédagógusi munkája azonban itt sem volt hiábavaló: nem csak a rajzoktatási helyzet felmérésére, de az új utak megkeresésére is alkalmat adott neki; melleleg emberpalánták ezreit szoktatta rá a szépre a keltette fel bennük az alkotás örömét, és hogy nem eredménytelenül, azt a Budapesten megrendezett gyermekrajz-kiállítások Kopasz tanítványainak tehetséges munkái bizonyították.

Tizenkilenc évi főiskolai pedagógiai munka után általános iskolához kerülni nem olyan esemény, amely munkakövé

állítására eredményeképpen meghívást kapott a Szegedi Tudományegyetemre, ahol 1938. és 1952. között a grafikai lektor tisztségét töltötte be, az első években mint Buday Gorgy helyettese, majd utódja. 1952-ben az újonnan megalakult Pedagógiai Főiskola meghívására a rajz-tanszék adjunktusa lett s Vinkler Lajos festőművész, tanszékvezető tanár oldalán ebben az időben zömmel pedagógiai munkát végzett; kidolgozta a rajztanszék grafikai oktatási programját, megírta a Magyar nép díszítőművészete című tankönyvét s az Iparművészet története című jegyzetet, amely azonban nyomtatásban már nem látott napvilágot. Művészetpedagógiai tevékenységének nem kis szerepe volt abban, hogy a szegedi Pedagógiai Főiskola a főiskolai szintű rajzoktatás egyik kitűnő intézménye lett és pedagógiai elvei az általános iskolák tanterveibe is átszivárogtak. Rajzoktatási és

növekedéssel, vagy művészi kiteljesedéssel járna együtt. Koppas Márta azonban nem vessezte el sem az emberekben való hitét, sem munkakedvét. Kisebbségi pedagógiai elfoglaltsága több időt engedett neki az alkotásra és ez sok mindenért kárpótolta. Ekkor fordult érdeklődése az ex libris felé is. Munkái szerepeltek az 1961 évi lipcsei Nemzetközi Ex libris Kongresszus kiállításán, a párizsi 1962-es Ex libris Kongresszus nemzetközi seregszemlájén s a kongresszussal kapcsolatban megrendezett Valentin le Campion emlék ex libris pályásatra benyújtott munkáját a francia ex libris egyesület mappájában is közzéadta. E sikereinek nem kis szerepe volt abban, hogy a szegedi Képzőművészeti Gimnázium megalakulásakor, 1963-ban a grafikai tan-szék élére került, 1967-ben pedig a Művelődésügyi Minisztérium művész-státusba sorolta. A középfokú grafikai művészképzés didaktikáját saját elvei alapján dolgosta ki s munkájáról úgy az Iparművészeti Főiskola igazgatósága, mint a budapesti Képző- és Iparművészeti Gimnázium vezetősége a legnagyobb elismerés hangján nyilatkozott.

A pedagógusi megbecsülés serkentőleg hatott művészi tevékenységére is. A hamburgi Nemzetközi Ex libris Kongresszus kiállítási lehetőségét kihagyta ugyan, de ezért kárpótolta a III. Malborzi Nemzetközi Ex libris Biennáléra való meghívása /1967/, ahol munkái általános érdeklődést keltettek. A L'Exlibris Française 1966-ban külön tanulmányt szentelt ex libris művészetének, amelyet a művész 12 alkotásának reprodukciója díszített. - Alkotásai az ez évi comoi Nemzetközi Ex libris Kongresszus kiállításán is a közönség elé kerültek.

Olaj- és vízfestményei, grafikái a szegedi kiállításokon állandóan szerepeltek és szerepelnek. A szegedi művész-csoport Budapesten, a Magyar Nemzeti Galériában, 1967-ben megrendezett kiállításán majdnem minden grafikája a közönség elé került a munkáiból a Magyar Nemzeti Galéria is, a Művelődésügyi Minisztérium is vásárolt.

Szabad grafikáiban a városcép, a történelmi kompozíció és az ember áll érdeklődése középpontjában. Gyakran alkot rálátásos kompozíciókat s ezzel új arcát mutatja be a valóságnak. Ex libriseinek középponti témája az ember, szürke mindennapjaiban éppen úgy mint héroszi fényében. Pa- és linometszetű ex librisein a fekete dominál, a formát is inkább feltokkal, mint vonalakkal bontja ki. Inkább a térben, mint síkban gondolkodik, lát és látta, munkái ezért tömörszerűek, zártak s o-

lyan plaszticitással rendelkezik, amellyel kevés más művész dicsekedhetik. Kompozícióinak kissé komor világát a felnagyítás és a torzítás, az arányok szokatlan, de hatásos felbontásával teszi változatosabbá. Nem a szokványos szép az ideálja, hanem a valóságnak a korzok szellemi zűrzavarát, kiutat kereső nyugtalanságait tükröző világa, amelyben egyre jobban magára marad az ember, ha nem fogja meg mások kezét.

Kopasz Márta ex librisei különös világot, egyéni szint jelentenek a mai magyar exlibris művészetben. Jelentőségét éppen ez a tény emeli ki.

— bog

A "Velencei rajzok és grafikák" o. kiállítás szeptember 20-án nyílt meg a Szépművészeti Múzeumban a "Velencei festészet" című tárlat párjaként. A múzeum értékes gyűjteményét

ritkán adódó alkalmakkor láthatja a közönség és így nagy élmény egy-egy korzok össze-fogó egészét áttekinteni, mint most a velencei művészetét tehattuk.

GRAFIKAI TECHNIKÁK NEMZETKÖZI JELÖLÉSEI

1958-ban Barcelonában a VI. Nemzetközi Ex libris Kongresszuson egyhangúlag elfogadták a grafikai technikák egységes nemzetközi jelölés módját. Ezek a rövidítések "siglas de Barcelona", "Barcelonai rövidítések" elnevezéssel mindinkább általánossá váltak, s különböző cserelisták összeállításánál ezeket alkalmazzák. Így például a comói ex libris egyesület, a B.N.E.L. cserelistája, melyet a XII. kongresszus alkalmából adtak ki, szintén közli a jeleket, azok olasz, francia, német és angol nyelvű értelmezésével. Gyűjtő társaink tájékoztatására mi is kibocsátjuk ezeket a megjelöléseket, a technika magyar és az idegen nyelvek között leginkább használt francia és német elnevezésével együtt.

I. C /Chalcographia/ Mélynyomás - Impression en creux - Tiefdruck

- C 1 Acélmetszet - Gravure sur acier - Stahlstich
- C 2 Rézmetszet - Gravure sur cuivre - Kupferstich
- C 3 Rézkarc - Eau-forte - Radierung
- C 4 Hidegtű - Pointe-seche - Kaltnadel
- C 5 Foltmarás - Aquatinta - Aquatinte
- C 6 Lágylap - Vernis mou - Weichgrundradierung
- C 7 Borzolás - Maniere noire - Mezzotinto, Schabkunst

II. X /Xylographia/ Maganyomás - Impression en relief - Hochdruck

- X 1 Lapduc metszet - Bois de fil - Holzschnitt
- X 2 Szálducmetszet - Bois de bout - Holzstich
- X 3 Línóleum metszet - Linogravure - Linoschnitt
- X 4 Ólom metszet - Gravure sur plomb - Bleistich
- X 5 Horgany metszet - Gravure sur zinc - Zinkstich
- X 6 Plasztik metszet - Gravure sur plastique - Plastik-schnitt

III. L Lithográfia, kőrajz - Lithographie - Steindruck

IV. S Szerigrafia, selyemszitanyomás - Sérigraphie - Seidedruck

V. P Fotomechanikai eljárások - Reproduction photographique - Photographische Reproduktion

- P 1 Vonalas klisé - Cliché trait - Stichätzung
- P 2 Maszteres klisé - Cliché simili - Autotypie
- P 3 Héliogravúr - Héliogravure
- P 4 Fotómélynyomás - Photogravure - Autotiefdruck
- P 5 Fénymásolás - Phototypie - Lichtdruck
- P 6 Fotólithográfia - Photolithographie
- P 7 Offset
- P 8 Fénykép - Photographie

VI. T Tipográfia, nyomdai ssedés - Typographie

T/2 Tipográfia, két színű - en 2 couleurs - in 2 Farben

T/0esl Tipográfia, kézzel színezett - Colorié a la main -
Handcoloriert

As utaló két jelzés értelemszerűen alkalmazható a többi techni-
kánál is.

A oserefergalemban legismertebb technikákról Galambos Fe-
renc egy régebbi cikke /KHK Értesítő 17. old./ közlő rövid tájé-
koztatást. A fatómechanikai stb. eljárások ismertetése nagyobb
teret igényelne és minthogy jelentőségük az eredeti grafikai el-
járásokkal szemben - ex libris gyűjtők szempontjából - nem szá-
mattevő, a helyütt magyarázatukat mellőzzük.

Kíváncsok, hogy gyűjtőink és ex libris művészeink ezeket a
rövidítéseket következetesen alkalmazzák s ezzel is könnyítseék
meg az új oserealista összeállítását, melynek szükségessége mind-
inkább nyilvánvaló.

S.A.

Dr. Petrikovits László sze-
rencsi gyűjtő tekintélyes ex
libris gyűjteményét a szeren-
csi Rákóczi-várban lévő muze-
umnak adományozta. Ebből az
anyagból állandó kiállítás
nyílt meg "Magyar ex libris a
XX. században" címmel. A kiál-
lítás nyomtatott katalógusa
bevezetőjében ismerteti az ex
libris történetét, technikáit
és közli a kiállításon szerep-
lő 46 művész életrajzi adatait
és betűjegyét. A számozott
példányokhoz Bordás Ferenc,
Diskay Lenke, Drahos István,
Fery Antal, Kopass Márta, Meny-
hárt József, Sterbenz Károly,
Stettner Béla és Varga Nándor
Lajos 12 eredeti fa, illetve
linoleummetazete, továbbá az
első 50 példányhoz Tempinszky
István rézmetszete és Nechán-
szky József rézkarca van mel-
lékelve. A kiállítást rendezte
és a katalógust összeállította
Semsey Andor. Elismerés illeti
a szerenosi tanácsot, élén
Tóth Lajos vb.-elnökkel, vala-
mint a Hazafias Népfront sze-
renosi szervezetét a messze-
menő támogatásért. A kiállí-
tást ősszel havonta mintegy
négysszázan látogatták.

A Pital Képszművészek Stu-
diója fennállásának 10. évfor-
dulójára, valamint a KIMSZ 50.
évfordulójának tiszteletére de-
cember 21-én nyílt meg a Mú-
csarnokban a studio reprezen-
tatív tárlata. A kiállítók a
studio működése alatt vala-
mennyien studio-tagok voltak,
illetve ma is azok, tehát fia-
tal képszművészeink nagy se-
regszemléje. Grafikusaink
szinte kivétel nélkül - szere-
pelnek a tárlaton és így al-
kalom adódik legújabb munkáik
megismerésére. A kiállítás ka-
talogusa méltó kiállításban és
terjedelemben örökíti meg a
nagy eseményt.

KÜLFÖLDI KIÁLLÍTÁSOK

1968

Ez évben a magyar grafika külföldi bemutatkozása az előző évekhez viszonyítva - jelentős mennyiségi és minőségi fejlődést mutat. A grafikai biennálékon évek óta rendszeresen résztvevőnk és ezen felül egyre több kiállítást rendezünk magyar grafikákból Európa nagyvárosaiban.

Az idén a X. Luganói Grafikai Biennálén és a II. Krakkói Metszetbiennálén kívül /melyekről a Kiagrafika értesítő 467. oldalán beszámoltunk/, a VI. Tókiói Grafikai Biennálén is szerepeltünk: Peledy Gyula, Gacs Gábor, Konstantin László, Makrisz Zizi és Stettner Béla anyagával. Két újabb nemzetközi grafikai kiállításra kaptunk meghívást, melyek valószínűleg biennálék lesznek: Buenos Airesben ez év őszén Csohány Kálmán, Gyulai Liviusz, Kass János, Rékassy Csaba és Würtz Ádám 5-5 lapja képviselte hazánkbán; Firenzében a Palazzo Strozzi-ban decemberben nyílt nemzetközi grafikai kiállítás, melyre Ágotha Margit, Bálványos Huba, Konstantin László, Pásztor Gábor, Haszler Károly és Rozanits Tibor grafikáit küldték el.

Hollandiában a Magyar Hetek alkalmából Amsterdamban /márc. 5-17./ és Rotterdamban /márc. 17-31./ tiz grafikusunk mutatkozott be: Csohány K., Gross A., Kass J., Kondor B., Lakner L. Major J., Maurer D., Orosz J., Pásztor G. és Würtz Ádám. Az NSZK-ban májusban rendezték a Magyar Heteket és előbb Essenben. a Polkwang Múzeumban május 10-én nyílt egy mai magyar képzőművészetet bemutató tárlat /melyen belül 24 grafikusunk 105 grafikával szerepelt/, majd Nyugat-Berlinben, a Charlottenburgi város-házán grafikai és kisplasztikai kiállításon május 11-31-ig 22 grafikus 98 grafikája volt látható. Ugyanazok májusban /1-27./ Venló városban kisplasztikával együtt 15 grafikus 61 grafikáját állítottuk ki.

Az angliai Norwich város múzeumban júniusban volt magyar grafikai kiállítás, melyre a XI. Képzőművészeti Kiállítás grafikai anyagából válogatott lapokat küldtek ki.

Sajnos az áprilisa tervezett és többször elhalasztott Torinói kiállításunk elmaradt, ugyanagy a Norvégiába és Svédországba /Oszló - Bergen - Stookholm/ kiküldött grafikai kiállításunk anyagát is visszaküldték.

Moszkvában a Szovjet Képzőművészek Szövetségének Gorkij utcai kiállítóhelyiségében augusztus 26-án nyílt meg 41 művészsünk 150 lapjából "Mai magyar grafika" címmel egy reprezentatív tárlatunk.

Bécsben a Collegium Hungaricumban ez évben osak egy képzőművészeti bemutató volt májusban; Hincz Gyula grafikai Szabó Iván szobrász és Somos Miklós festő társaságában.

A Ritiekai Rajzbiennálén Kondor Lajos grafikáit állították ki.

A. KALASHNYIKOV fametszete
 /a comoi nemzetközi kiállításban
 I. díjat nyert alkotás/

PHY ANYAL fametszete

DISKAY LENKE fametszete

DÜRER TEREM

A Képcsarnok Vállalat grafikai bemutatótermében, a Dürer teremben ez év második felében három kiállítás nyílt. augusztusban Hertay Mária, szeptemberben Kondor Lajos, októberben Barczi Pál grafikusművészek anyagát láthattuk. Mindhármuk sikeres bemutatójának szívből örültünk és a magyar gyűjtők nevében ezúton gratulálunk. Reméljük, műveik színvonala tartós lesz és kisgrafikai ill. ex libris munkásságukkal is megismerkedhetünk.

A "Kilencek" második Műcsarnokbeli tárlatán /október 5 - 27./ a három grafikus: Raszler Károly, Stettner Héla és Zala Tibor újabb munkáival ismerkedhettünk meg. A ragyogóan rendezett kiállítás méltó sikert aratott, és ezen belül is grafikusaink varakozáson felül szerepeltek. Külön felhívjuk gyűjtőink figyelmét a kiállítás katalógusára. A kiállítás kamaraanyagát decemberben a veszprémi Vegyipari Nyetem aulájában mutatták be.

A Csongrád megyei Hírlap 1968. május 16-i száma bensőséges szeretettel emlékezett meg Drana István elhunytáról és nemcsak a kiváló grafikusművészt siratta meg, hanem a régi szentesi patriótát is, akit mindenki ismert és szeretett.

Külföldön egymást érik a nemzetközi ex librisólvásatok /Barcelona, Como stb./ - több kevesebb magyar résztvevővel. Ideje volna már egy hazai ex libris pályázat kiírásának is, akár a Kiszgrafika Barátok Köre akár a Képművész Szövetség, akár a Kiadói Főigazgatóság égisze alatt! Biztosan mozgasba hokná ex libris művészetünk elővizét!

A dorogi József Attila Művelődési Ház nemzetközi ex libris kiállítása bezárása után a Könyvhét alkalmából a tatabányai Megyei Könyvtárban, majd az esztergomi Városi Könyvtárban újra a közönség elé került. Szó van róla, hogy a kiállítás anyagát az újpesti Építők Művelődési Házában is bemutatják.

A kaposvári Rippl Kónai Múzeum 1968. május 5-30. között mutatta be Diskay Lenke színes fametszeteit és Varga Hajdu István grafikáit. Mindkét művésznek gratulálunk!

XII. NEMZETKÖZI EX LIBRIS KONGRESSZUS-COMO-1968

STETTNER HÉLA

linómetazete

VARGA MÁTYÁS

fantáziája

A 100 éves Gyulai Járás-
Városi Könyvtár 1968. május 25-
június 2. között nemzetközi ex
libris kiállítását rendezett. A
kiállítást a Hazafias Népfőent
helyi elnöke nyitotta meg, a
szép meghívót pedig Póka
György szép linómetszete dí-
szítette. A könyvnapj ünnepsé-
gekhez csatlakozó kiállítás
Belgium, Csehszlovákia, Fran-
cisország, Hollandia, Lengyel-
ország, a két Németország, Ju-
goszlávia, Kanada, Olaszország
és Szovjetunió és Spanyolország
vezető művészeinek bemutatása
mellett gazdag magyar anyagot
is felvonultatott Diakay Len-
ke, Draho István, Fery Antal,
Nagy Arisztid, Menyhárt József
Meskó Anna, Póka György, Stett-
ner Béla és Takács Dezsa műve-
iből.

A gyulai exlibris kiállí-
tásról lelkes hangú cikkben
emlékezett meg a Gyulai Hírlap
1968. május 28-ai száma és a
kiállításról fényképet is kü-
ldött.

Az Országos Széchényi
Könyvtár 1968. június 20. és
július 20. között rendezte meg
Makky György, a Múzeumok Köz-
ponti Igazgatósága grafikusá-
nak ex libris- és illusztrá-
ciós kiállítását. A kiállítás-
hoz katalógus is készült, mely-
nek ismertetésére külön vizs-
szs térünk.

Makky György exlibris ki-
állításáról az OSZK Híradó
1968. évi 5-6 száma is megem-
lékezett, négy ex libris rep-
rodukciójának kíséretében.

Takács Dezsa fiatal pécsi
grafikus- és ex libris művész
munkáiból egyre többet közöl-
nek a dunántúli / Dunántúli
Napló, Mecseki Bányász stb./ és
egyéb vidéki lapok. / Prága,
Lépcsős utca, Egy veterán port-
réja, Pécsi udvar, Hírös után
stb./. Ugyanakkor a Mecseki
Bányászban érdekes nyilatkoza-
tot olvashattunk tőle a rajz-
tanárok prágai világ-kongressz-
szusán szerzett élményeiből.

HÍREK

A Moszkovszkij Klub Eksz-libriszisztov 1968. évi májusi üléss V.D. Perkin előadásában a világ mai ex libris folyóirataival foglalkozott. Természetesen szó esett a Kiagrafi-ka Értesítőről is, sőt az ülés meghívója a vezető ex libris folyóiratok fejléce mellett a KBK Értesítő 1963. decemberi számának címlapját is közli.

A román könyvtárosok folyóirata, a "Revista Bibliotecilor" 1967. évi decemberi számától kezdve külön rovatot rendszeresített az ex libris részére. /Mellesleg: a magyar könyvtárosok folyóirata, a Könyvtáros, tíz éves mutatójának tanúsága szerint az ex librist teljesen negligálja. / A román könyvtárosok az itt közölt adalékok alapján kívánják összeállítani a régi román ex librisek corpusát. A folyóirat ez évi 7. száma erdélyi ex libriseket közöl, köztük egy 1551-ből származó fametszetet! E közleményre külön is felhívjuk a régi magyar ex librisekkel foglalkozó gyűjtőink figyelmét!

Elkészült Gy. Szabó Béla a kitűnő romániai magyar grafikusművész ezredik fametszete. Ebből az alkalomból Gábor Dénes, az Igazság 1968. május 8-i számában magyar nyelvű, a Facia 1968. május 8-i számában pedig román nyelvű cikkben köszöntötte a művészt, kiemelve a művésznak az exlibris terén kifejtett tevékenységét is. Mindkét cikk a művész fényképét is közli.

Gábor Dénes, a Kolozsvári Egyetemi Könyvtár könyvtárosa "Az ex libris multja, jelene és jövője" címmel kitűnő cikket írt a kolozsvári Korunk 1968. évi 6. számában. A cikket több ex libris /Gy. Szabó Béla, Deák Ferenc stb./ reprodukciója tarkítja.

Á/csa /J/ósses/ a szabadkai Magyar Szó Könyvbarátok Híradója c. mellékletének 1968. I. 23-i számában "Nemzetközi ex libris kiállítás Budapesten" címmel számolt be 1967. decemberében megrendezett kiállításunkról. Örömmel regisztrálja, hogy a kiállításon Miha Malas és Andruskó Károly révén a jugoszláviai ex libris művészet is képviselve volt.

"A kulturember címere" címmel Miavecz Márton Andruskó Károly ex libriséről írt meglehetősen méltató cikket a Magyar Szó 1967. július 27-i számában. A cikket a művész önarcképe díszíti.

BORDÁS FERENC fametszete

Jan Rhebergen, az ismert holland exlibris gyűjtő és szakíró, amsterdami város művészeti tanácsadója budapesti látogatása emlékeit, a művészekkel és gyűjtőkkel való találkozásait "Ontmoetingen in Budapest" címmel írta meg az Exlibris Wereld 1968. évi 2. számában. A lelkes hangú, de tárgyilagos beszámolót Gross Arnold, Csohány Kálmán és Póka György egy-egy munkájának reprodukciója díszíti.

Kiváló francia barátunk, Paul Pfister nagyszerű, gazdagon illusztrált cikket írt a francia Becsületrend folyóiratába, a Le Ruban Rouge-ba. A "L'Ex libris personnalisation d'une bibliothèque" című cikk illusztrációi között Draho István, Réthy István részére készített és Vertel József Paul Pfister részére készített ex libris-einek reprodukciója is szerepel.

A L'Ex Libris Français 1967. évi utolsó és 1968. évi 1. száma folytatásokban közli Charles Pavet "A szőlő és a bor az ex librisen" c. tanulmányát, amely tele van nagy vonatkozásokkal. Nemcsak Draho István, Stettner Béla, Fery Antal, Nagy Arisztid, Menyhárt József, Kopasz Márta stb. szőlős-boros lapjait említi meg, de magyar ex librisek /Draho, Kopasz, Fery/ reprodukcióit is közli.

Menyhárt Józsefről közölt cikket a Nordisk Exlibris Tidsskrift 1968. évi 2. száma négy illusztráció kíséretében. A cikk Galambos Ferenc írása.

Az olasz ex libris folyóirat, a Notizario Bianco e Nero Exlibris legutóbbi, 8-9. száma eredetiben közli Diskay Lenke kétszínnyomatú, Klaus Rüdell részére készített exlibrisét.

Uitz Béla, a Szovjetunióban élő nagy festő és grafikus művésznünk végre hazájában is bemutatthatta életművét. Október 24-én a Nemzeti Galériában Ilku Pál művelődésügyi miniszter nyitotta meg a 82 éves művész kiállítását. A nagy tárlat sikeréhez gyűjtőink nevében is gratulálunk, és hosszú életet kívánunk az idős mesternek, aki a magyar grafika megteremtésében elévülhetetlen érdemeket szerzett.

A II. Krakkói Metszetbiennálén Gross Arnold másodszor is díjat nyert kiküldött, grafikaiért. A magyar grafika újabb sikerének örülünk és gratulálunk a művésznek.

VÁCI ANDRÁS linómetszete

KATALÓGUSOK

EXLIBRIS WROCLAWSKI 1966. /Katalog./ WROCLAW, 1966. 8°, 4 l., 26 t., 100 számozott példány

A lengyel képszművészek wroclawi csoportja által a wroclawi körzet művéssei alkotásaiból 1966. májusában megrendezett ex libris kiállítás még azoknak is meglepetést hozott, akik otthonosak a lengyel ex libris művészet berkeiben. A kiállítás, melynek megrendezése elsősorban Zygmunt Wasniewski nevéhez fűződik a nemzetközileg is jól ismert művészek mellett /József Gielnik, Andrzej Szeles, Zygmunt Wasniewski stb./ olyan új művészeket is felvonultatott, akik új szint, új formákat hoztak az egyébként is változatos és magvas művészi igényű lengyel ex libris művészetbe. Wacław Brejter linói metszőtechnikájuk újaszerűségével, Stanisław Dawski lapjai pedig erő kompozíciója felépítésükkel tűnnek ki. Tadeusz Fyda szufolt lapjaiból még hiányzik a teremtés ereje, Stanisław Grabczyk tudatos primitívsege azonban hatásos és meggyőző. Jolanta Godynicka-Smolenska a népművészetből, s így igen hiteles forrásból merít. Ludwik Kloczura időkelt magabiztossága, Janina Mendyka ötletessége, Maria Morelowaka naiv bája új szint jehent a mai lengyel ex libris művészetben. Halina Pawlikowska sokoldalúsága magasfokú technikai felkészültséggel párosul, Malgorzata Podocka-Zabocka művészi ereje pedig egyszerűségében rejlik. Ryszard Regulinszky expresszív hajlamu lényegretörő művész, ugyanakkor Zofia Sokół-Jablonska a művészi tömörség magassikolóját mutatja be. Ryszard Sokół konzervatív utakon jár, Stefan Szmidt a mai fiatal grafikusainkhoz hasonlóan a teremtő kísérletezés útvesztőjéből keresi a kiutat. Henryk Wilkowski a mai ember életérzésével rokon új szimbolika kiváló mestere és lapjai - a neves művészek alkotásait is figyelembe véve - a kiállítás legsikerültebb alkotásai. Gabriel Wolffe egyszerű témáit az erőteljes megfogalmazás a kitűnő metszőtechnika emeli fel; Krystyna Wojcik monumentalitásra törekvő, kiegyensúlyozott alkotásmódja első látásra is rokonszenvet kelt. Teodor Zawadzki a hagyományos szimbolikát modern technikával igyekszik ellensúlyozni, Mieczysław Zdanowicz filigrán-technikájú metszőmódszere azonban ma már korszerűtlennek tűnik.

As új nevek mellett - akik külön-külön is tud vannak már az oroszánkrömmutogatás ingalmas periódusán és kivétel nélkül jól illeszkednek bele a méltán világhíres lengyel ex libris művészet mai együttesébe - a kiállítás ismertebb művészei a megszokott magassivonalu művészetet nyújtják. Zygmunt Wasniewski stilizált népiessége kimeríthetetlen szépségek és ötletek forrása s minden alkotása stílusváltozás nélkül is új erőt mutat. Andrzej Szeles ideges érzékenységgel reagál a világ dolgaira, s az absztrakciót aurolo lapjaival korszerű művészetet ad.

A kiállítás katalógusa - Halina Pawlikowska munkája - még az igényes lengyel ex libris kiadványok közül is kiemelkedik. Joanna Krzywuska bevezetője a kiállítás oélját keresetlen, de meggyőző szavakkal ismerteti.

KALASNYIKOV, ANATOLIJ IVANOVICS. Katalog vizstavki. Voronyezs
1965. Kis 8°, 1.

Kalasnyikov a szovjet grafikusgárda derékhadához tartozik, de gazdag művészi munkássága egyre jobban ráirányítja a közönség figyelmét, s megbecsülése egyre nő úgy a Szovjetunióban, mint külföldön. Voronyezsi kiállítása azt tanúsítja, hogy mindkettőt megérdemli.

Anatolij Ivanovics Kalasnyikov 1930-ban született Moszkvában. Még nincs tizenhárom éves, amikor a Lihacsov Autógyár képzőművészeti studiojában már grafikával foglalkozik. A véletlen hozta össze I.N. Pavlovval, a neves grafikussal s hét éven keresztül mindennapos vendég volt. Tőle tanult metszeni. A Moszkvai Iparművészeti Főiskolán tanult s 1949-ben fejezte be a fém-művea szakot. A főiskola elvégzése után mint művész-tervező a Lihacsov Autógyárba került vissza. Grafikai érdeklődése azonban csakhamar más területre vitte a 1950-52-ben a "Szovjet Iró" Könyvkiadóvállalat művészeti szerkesztője lett. A könyvművészet iránti érdeklődése innen ered. Első levelezőlapját a Szovjet Postaiügyi Minisztérium megrendelésére 1957-ben készítette el. A zóta egyre gyakrabban foglalkoztatják a filatéliai-grafika területén is; napjainkig több mint 200 borítékot, sok képeslevelezőlapot s közel 1^f bélyeget tervezett. Az utóbbiak közül "A lenin-grádi posta 25e éves" és a "Sajjapin" bélyege fametszet, amelyeket az eredeti ducokból nyomtak. Az orosz bélyeg történetében ezek az első fametszeti bélyegek.

Kalasnyikov grafikai munkássága nagy mértékben hozzájárult ahhoz, hogy a szovjet postai értékcikkek művészeti színvonala erősen megnőtt. Levélborítékjai rendszerint valamilyen jubileumhoz fűződnek, s a jubilálás arcképét tartalmazzák. Fametszeti portréit nemcsak a valóságghűség, de gazdag jellemábrázoló erő is gazdagítja. Fametszi művészete ezekben a kis méretű portrékban kulminált. Ex librisrel Kalasnyikov alig egy éve foglalkozik, de máris közel ötven nagyszerű lap áll mögötte, s ezek az ex librisek hírért nemcsak a Szovjetunióban emelték, de szétvitték a világba is. Az ex libris felé N.A. Nyikiforov, a kiváló gyűjtő irányította a figyelmét s ezért minden ex libris gyűjtő hálás lehet neki. A hálás művész nagyszerű ex librisrel viszonzta Nyikiforov figyelmét s ez, valamint a finn államelnök, Urho Kekkonen részére készített ex libris már érett ex libris művészként állítja elének. Ex librisel a kitűnő és finom fametszőtechnika mellett mély gondolati tartalom s a hagyományos szimbolika átértekelése jellemzik. T. Veber részére készített lapját s könyv uralja, nagy tömegében kihangsúlyozva azt, hogy a tudást nem csak megszerezni nehéz, de néha élni is vele. Zavjalov bélyeggrafikus részére készített ex librisén az első orosz postaköcsi látható, amely háromszáz évvel ezelőtt Moszkvát és Rigát kötötte össze. O. Makarov részére készített ex librisén egy postatrojka szögöld ki a Kreml kapuján. A bélyegművész Kalasnyikov grafikai több ízben szerepeltek már hazai és külföldi kiállításokon. Első egyéni kiállítása Tambovban volt 1964-ben. A voronyezsi kiállítás nagyon tehetséges s máris nagy eredményeket elért grafikusművészt állít elének, annak ellenére, hogy nem minden működési területét mutatja be egyforma részletességgel. A kiállításon szereplő közel negyven ex libris azonban azt bizonyítja, hogy benne a Szovjetunió mai legjobb ex libris művészt kell megbecsülnünk.

A Vologdai Képtár Csarakova kiállítása a szovjet könyv-
világ egyik sajátos hangja művészeire hívta fel a közvélemény
figyelmét. M. Sz. Csarakova /1924. IV.7. - / Szergej Mihajloviics
Csarakov, a kitűnő szobrász és festő lánya a Moszkvai Képzőművé-
szeti Főiskolán tanult /1945-1949/, ahol Szerov, Korovin, Pasz-
ternak tanítottak ebben az időben. A népes családban /kilencen
voltak testvérek/ a művészet mindennapos téma volt, s mikor Ma-
rija Csarakova 1945-ben a főiskolára került, már érett rajzokkal
és akvarellekkel jelentkezett. Tanárai közül P.J. Pavlinov /1881-
1966/ volt rá a legnagyobb hatással. M.A. Dobrovo professzor ta-
nitotta meg rá, hogy a természet ábrázolásában kerülni kell min-
den pontatlanságot, kerülni kell a naturalizmust is, de úgy kell
megrajzolni egy-egy fát, virágot stb., hogy az egyértelműen fel-
ismerhető legyen. Favorszkijjaként történt megismerkedése fametsző
művészetére volt döntő befolyással, anélkül, hogy a neves művész
hatása alá került volna.

Csarakovát a főiskola elvégzése után a legnagyobb moszkvai
könyvkiadó vállalat foglalkoztatta. A kiállítás bő anyagot mutat
be Csarakova könyvillusztrációiból, amelyek egy sajátos arcu
művészt tárnak élénk. Az orosz klasszikusokhoz készült könyv-
illusztrációi /Puskin, Baratszkij stb./ kifogástalanok, a kül-
földi írók alkotásaihoz azonban nem találta meg a beleélésnek
azt a hőfokát, amely a Miteles könyvillusztrációhoz feltétlenül
szükséges. Ezek az illusztrációk egyhangúak s nincsenek eleven
kapcsolatban sem az íróval, sem az alkotással. Csarakova könyv-
grafikai munkásságában igen fontos szerep jut a könyvborítóknak.
A szovjet könyvgrafika erre nem nagy esélyt fektetett Csarakova
azonban szinte önállósította s ezzel komoly szerepet játszott a
szovjet könyvművészet színvonalának az emelésében, mert törekvé-
seivel szinte iskolát csinált.

Csarakova fametsző stílusa tipikusan orosz. Lapjai azonban
gyakran zsufoltak, nem szereti az üres foltokat és felületeket,
pedig ezzel a kifejezés komoly eszközéről mond le. A párhuzamos
vívóval gyakran visszaél, s lapjai ilyenkor édeskésesek, hamis
pátoszuk fars hangokat ad. Növényábrázolása - kivéve kis, erd-
teljes záródíszeit - sem nem realista, sem nem stilizált és így
ugy a dekoratív szépséget, mint a valóság őszinteségét nélkülbí
szabad grafikáiban azonban sok a karakteres, őszinte élményről
valló és művészi megfogalmazású alkotás, amelyeket elpusztitha-
tatlan életkedv, az orosz föld rajongó szeretete, valamint az
ember és a természet közötti kapcsolat közvetlensége dominál. Az
"Oroszország" c. ciklus, az "Utazás a medvével Oroszországban" c.
sorozat /1964/, valamint a "Meghatottság" /1957/ és a "Tatjana"
/1958/ c. metszetei a mai szovjet grafika java alkotásai közé
tartoznak.

A kiállítás katalógus - Irina Kozlova munkája - gondos és
szép kiadvány. A kiállítás megrendezésével Sz.G. Ivenczkij, a
Vologdai Képtár igazgatója ismét csak öregbítette a képtár bel-
és külföldön egyaránt megbecsült jó hírnevét.

Litoszenko ex libris művészetét a Szovjetunióban igen nagyra becsülik; technikai felkészültsége és témaválasztása az, ami a szovjet gyűjtőket megragadja. A voronyezsi kiállítás ex libris művészetének teljes keresztmetszetét adja.

Litoszenko Kurszkban született 1907-ben. Mérnök édesapja otthonában már igen korán szoros barátságot kötött a könyvvel, s ma is ez a leghűbbs barátja. Husz éves korában kerül Moszkvába, ahol beveti magát a bibliofilek és könyvgyűjtők pezsgő életébe. Ekkor ismerkedik meg az ex librisrel s ekkor lesz az ex libris szerelmese. Az antikváriumokat bujja állandóan s főleg olyan könyvekre vadászik, amelyek ritka, régi ex librist rejtenek. Ekkor kerül szorosabb kapcsolatba olyan gyűjtőkkel és művészekkel mint I.N. Pavlov, A.K. Pozsarszkij, I.N. Zsucskov és mások. Az ex libris gyűjtők egyesületének egyetlen összejövetelét sem mulasztja el. 1935-ben visszaköltözik Kurszkba. Mint építész dolgozik - s közben ex libriseket alkot. Ő hozza létre Kurszkban, 1940-ben az első ex libris kiállítást. A kiállítás kis példányszámban kiadott katalógusa ma már ritkaság. Litosenko ettől az időtől kezdve hű marad az ex librishez. Nem termékeny művész; - 1949-ig ex libris oeuvre-je 23 lapra szaporodik. Az ötvenes évek azonban új lendületet adnak ex libris művészetének. A hidegtű technikára tér át s ilyen technikájú lapjai egy csapásra ismertté teszik a nevét az egész Szovjetunió területén. Lapjait friss művészi szemléletük, eredeti ötleteik emelik ki az ex librisek nagy tömegéből. Realista művész, aki kerül a cikornyákat, a felesleges díszeket. Ex libris művészetét Sz. P. Fortinszkij a "Szovjet Könyvkereskedelem" c. folyóiratban, V.A. Vilinbahov pedig "L.A. Litosenko könyvjegyei" c. munkájában méltatta. Litosenko nagy könyvbarát s így érthető, hogy ex librisekben sok az irodalmi téma. Svejk ex librisel humorukkal, M.M. Prisvin részére készült ex libris pedig az író egyéniségének tökéletes megragadásával tűnik ki. Litosenko azonban nem csak ex libris grafikus; szabadgrafikával is szívesen foglalkozik. Metszet-sorozatai közül a Bitrjaki c. album érdemel különösen figyelmet.

A katalógus, amelyben O. Laszunszkij irt meleg hangu előszót, a kiállított lapok jegyzéke mellett Litosenko-bibliográfiát és pár reprodukciót is közöl. A reprodukciók realista, de kissé konzervatív művésznek mutatják. Ennek ellenére munkássága az ex libris gyűjtők megbecsülését és figyelmét megérdemli. G. P.

Boldog új évet kíván
a grafika barátainak
a KBK Vezetősége! 1969

RÉSUMÉ

A. Benassy, chef de la délégation hongroise rend compte du XII. Congrès International de l'Exlibris à tème /p. 506/. Il fait connaître après une courte retrospective le lieu et les événements du congrès, où parmi les 260 participants la Hongrie était représentée par 12 membres dont 4 artistes graphiques. L'exposition internationale de l'exlibris comprenait 1700 exemplaires dont 59 hongrois. Mme L. Diskay a gagné le III. prix de l'exlibris gastronomique. Les délégués du P.L.S.A.E. ont voté à l'unanimité la désignation de Budapest comme siège du prochain congrès. C'est aussi A. Benassy qui dans son article fait connaître les artistes français de l'exlibris d'aujourd'hui aux collectionneurs hongrois /p. 511/. Après les prémisses historiques dénombre /bien qu'incomplètement/ les artistes les plus connus avec quelques notes biographiques et leurs monogrammes. F. Galambos présente les GYARMATI artiste graphique italienne /p. 514/. Elle est née en 1938 à Torino des parents hongrois, mais elle ne compte parmi les artistes d'Italie. Dans son oeuvre abstraite trouvons quelques exlibris aussi. I. Soós écrit des oeuvres graphiques du peintre Árpád ILLÉS /p. 517/ qui a complété ses soixante années. Il préfère le technique du linogravure et son oeuvre gravée compte depuis 1962 environ 160 pièces. F. Galambos écrit de l'artiste graphique Márta KOPASZ, née en 1911 à Szeged /p. 520/. Elle a fini ses études artistiques à l'École Supérieure des Arts appliqués, comme boursière de sa ville natale. Entre 1938-1952 elle fonctionna comme lectrice de graphique à l'Université de Szeged. On l'a invité pour participer au III. Biennale de Malbork. Elle travaille actuellement comme agrégée des arts graphiques dans l'école secondaire des arts à Szeged. Au p. 524. trouvons les "sigles de Barcelona", abréviations des techniques graphiques acceptées par le VI. Congrès International de l'Exlibris à Barcelona en 1958, avec leurs dénominations en hongrois français et allemand. C'est nécessaire d'user ces sigles nouvellement, pour désigner les techniques de exlibris. Des nouvelles notons les suivantes: La Bibliothèque Municipale centenaire de Gyula a organisé une exposition internationale. - Dans la Bibliothèque Nationale Széchenyi à Budapest Gy. Makky a présenté ses exlibris. - On a ouvert dans l'ancien château Kákóczl à Szerencs l'exposition permanente de l'exlibris hongrois du XX. siècle. - La matière est composée de la collection du docteur L. Petrikovits, qui l'a offert entièrement au Musée de Szerencs, pour fonder le premier Musée d'Exlibris. Les exemplaires numérotés du catalogue sont complétés avec 14 exlibris originaux, oeuvres des meilleurs artistes hongrois. Les oeuvres recensés sont les suivants: Exlibris de Wrocław 1966, catalogue édité en 100 exemplaires. - M.S. Tchourakova. Catalogue, Vologda 1966. L'artiste née en 1924 fait des illustrations pour les écrivains russes. - La catalogue de l'artiste graphique A.I. Kalachnikov était édité à Voronège, en 1965. Kalachnikov est né en 1930, à Moscou. Ses exlibris deviennent toujours plus connus et plus estimés. A Voronège était aussi édité le catalogue des exlibris de L.A. Litochenko /1965/.

Kisgrafika Barátok Köre Ertesítője. Felelős szerkesztő: Galambos Ferenc. - Kiadásért felel: Réthy István K.B.K. titkár. - Készült a Népművelési Propaganda Iroda sokszorosító üzemében 500 példányban, 2 iv terjedelemben. Eng.: 27246/1968
68,1746 - F.v.: Fehérvári Tibor